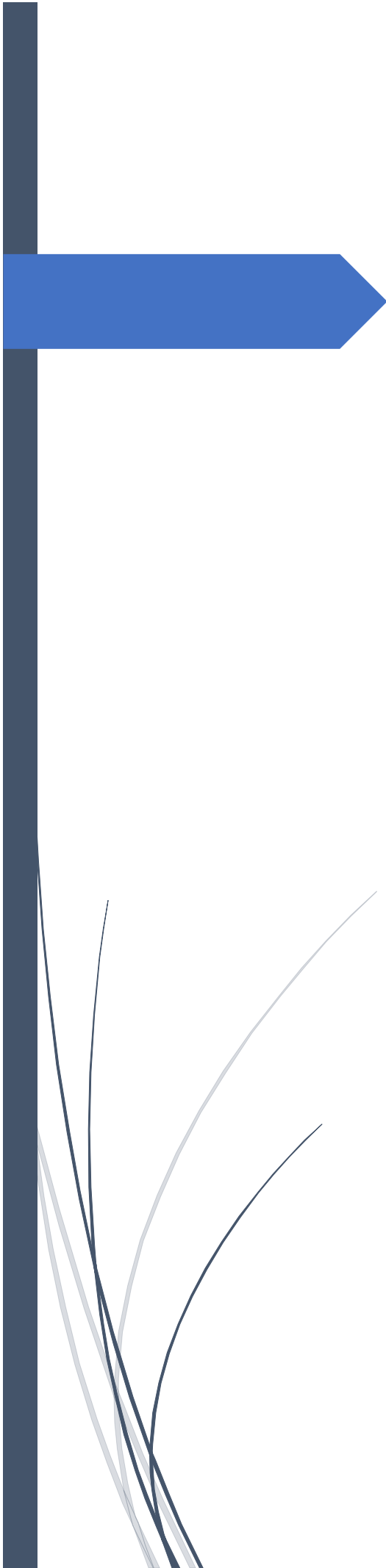

MOVE-VERKOSTON ESISELVITYSRAPORTTI

Selvitys Monikulttuuristen järjestöjen ja
kotoutumistyön verkoston
rakentamiseksi Keski-Suomeen

Kristiina Baltzar
PAREMMIN YHDESSÄ RY

Sisällysluettelo

MAAHANMUUTTAJAT YHDISTYSKENTÄSSÄ	5
INTEGRAATION HARHA – KOTOUTUMINEN JA OSALLISUUS	6
”KENEN LEIPÄÄ SYÖT, SEN LAULUJA LAULAT” – HALLINTA, VIRANOMAISET JA RESURSSIT	8
VIPUVOIMAA YHTEISÖSTÄ – VAIKUTTAMISEN MAHDOLLISUUDET	
MAAHANMUUTTAJAKATTOJÄRJESTÖISSÄ	9
MAAHANMUUTTAJA VAILLA PERSOONAA – JULKINEN KESKUSTELU JA MEDIASUHTEET	10
PAREMMIN YHDESSÄ JA YHDESSÄ ENEMMÄN – MAAHANMUUTTAJIEN KATTOJÄRJESTÖJEN SISÄINEN YHTENÄISYYS.....	11
MONIHELI-PROJEKTI MOVEN ESIKUVANA.....	12
MOVE	14
TARVE MOVE-VERKOSTON PERUSTAMISELLE	15
MOVEN ROOLI.....	15
MOVEN RAHOITUS.....	16
MOVE YHTEISKUNNALLISENA VAIKUTTAJANA	17
MOVE LIIKUTTAÄ MEDIAÄ	17
MOVEN SISÄINEN YHTENÄISYYS	18
MOVESTA LIIKKEELLE – MOVE-VERKOSTON RAKENTAMINEN	19
SANOISTA VERKOSTOIKSI	21
LIITTEET	22
LÄHTEET	24

Tämän esiselvitysraportin tarkoituksena on selvittää Monikulttuuristen järjestöjen ja kotoutumistyön verkoston (MOVE) mahdollisuuksia toimia Keski-Suomen alueella maahanmuuttajajärjestöjen yhteisenä äänitorvena sekä sen mahdollista roolia järjestökentässä. Pyrkimyksenä on tarkastella Move-verkostoa alan kirjallisuuden ja aikaisempien tutkimusten valossa. Painopisteenä tässä on maahanmuuttajajärjestöjen oma kokemus ja vaikuttamismahdollisuudet.

Tämä esiselvitysraportti koostuu neljästä isommasta kokonaisuudesta: maahanmuuttajien asema yhdistyskentässä, koalitioryhdistysten eli maahanmuuttajakattojärjestöjen vaikutusmahdollisuudet ja toimenkuva, Moniheli-projektin antia ja Move-verkoston tarve, rooli ja ehdotukset verkoston toiminnan toteuttamiseksi.

Aineistoni mukaan maahanmuuttajayhdistykset ovat usein pakolaisten perustamia yhdistyksiä, joiden tavoitteena on oman kulttuuriin ja kielen vahvistaminen sekä maahanmuuttajien kotoutumisen ja integraation edistäminen. Miikka Pyykkönen (2007) jakaa maahanmuuttajayhdistykset yhdeksään eri tyyppiin riippuen niiden etnisyydestä (yksi-etninen vai monietninen) ja tehtäväkuvasta. Maahanmuuttajat neuvottelevat yhteiskunnallisesta asemasta yhdistyksiensä kautta. Maahanmuuttajayhdistyksien vähäinen rahoitus sekä rahoitusjärjestelmän piirteet ovat johtaneet siihen, että suuri osa näistä yhdistyksistä on keskittynyt kotoutumisen edistämiseen sekä kulttuuritapahtumien toteuttamiseen. Mikko Hautala (2017) kirjoittaa pro gradututkielmassaan ”Maahanmuuttajien osallisuus Jyväskylässä”, että kotoutumistoimenpiteissä maahanmuuttajien osallisuus on heikkoa. Suurimmiksi ongelmiksi koetaan juuri resurssien puute ja toiminnan kapasiteetin pienuus.

Suomen pakolaisavun hallinnoimassa Järjestöhautomo-projektin raportissa (Zakeri & Tuunainen 2007) ennustetaan, että tulevaisuudessa maahanmuuttajakattojärjestöjen määrä ja asema nousevat maahanmuuttajayhdistyskentällä. Matleena Seppälä (2013) on tutkinut pro gradututkielmassaan maahanmuuttajakattojärjestöjen kokemuksia niiden vaikutusmahdollisuuksista. Seppälän mukaan vaikuttamista tapahtuu institutionaalisella areenalla, sosiaalisella areenalla ja media-areenalla. Tähän asti maahanmuuttajien yhdistysten vaikuttaminen on ollut lähinnä reaktiivista kaikilla areenoilla. Seppälä näkee, että maahanmuuttajien vaikuttaminen mediadiskurssiin on ollut pientä. Syynä tähän voi olla maahanmuuttajien asema mediassa ja maahanmuuttajayhdistysten tietotaidon puute. Maahanmuuttajakattojärjestöissä sisäinen yhtenäisyys on hyvin tärkeää. Tätä yhtenäisyyttä ovat nakertaneet kilpaileminen samasta rahoituksesta sekä yhdistysten ja jäsenien keskinäiset valtakamppailut ja konfliktit.

Vesa-Matti Paasivaara (2011) arvioi opinnäytetyössään Moniheli-projektista kerättyä satoa. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusjärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli perustettiin vuonna 2010. Tämän jälkeen Moniheli on noussut valtakunnalliseksi toimijaksi maahanmuuttajien yhdistyskentällä. Paasivaaran opinnäytetyö käy läpi Moniheli:n rakentamisen vaiheita sekä arvioi sen toimivuutta. Samalla hän käy läpi yleisesti verkoston perustamisen

vaihteita, joiden pohjalta siirrymme tämän raportin viimeiseen, Move-verkostoa käsittelevään osioon.

Move-verkoston perustamiselle on legitimizeettiiä niin viranomaisten kuin Keski-Suomen maahanmuuttajayhdistystenkin puolelta. Sen hyötyinä on eri yhdistysten päällekkäisen toiminnan väheneminen, uusien kontaktien ja kumppaneiden löytyminen sekä yhteisen äänen löytäminen paikallisille maahanmuuttajayhdistyksille. Tässä raportin osiossa käydään läpi hieman tarkemmin myös Move-verkoston rahoitusta, yhtenäisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Lähteenä tässä esiselvitysraportissa on käytetty Miikka Pyykkösen väitöskirjaa ”Järjestäytyvät diasporat - etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa” (2007); Mikko Hautalan pro gradua ”Maahanmuuttajien osallisuus Jyväskylässä” (2017); Järjestöhautomo-projektin raporttia ”Osaamisen poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa” (Zakeri & Tuunainen 2007); Matleena Seppälän pro gradua ”Maahanmuuttajakattojärjestöt yhteiskunnallisina vaikuttajina – järjestöjen kokemukset ja vaikuttamismahdollisuudet” (2013); Katri Seppäsen raporttia ”Selvitys Keski-Suomen maahanmuuttaja-yhdistyksistä” (2010) sekä Vesa-Matti Paasivaaran opinnäytetyötä ”Projektista kohti toimivaa organisaatiota – Moniheli-projektin ulkoinen arviointi.

Kaikki tämän esiselvitysraportin tieto ja tutkimukset perustuvat muiden kirjoittajien aikaisempaan tietoon ja tutkimuksiin. Tässä raportissa ei ole siis suoritettu minkäänlaista itsenäistä tutkimusta, vaan kyse on lähinnä kirjallisuuden käyttämisestä lähteenä kokonaiskuvan saamiseksi Move-verkoston perustamisessa. Aineistossa mukana olevassa haastatteluaineistossa (Liite 1) ei ole käytetty tieteellisiä standardeja haastatteluiden keräämisessä tai analysoinnissa.

Raportin terminologiasta sen verran, että sanoja ”maahanmuuttajayhdistys” ja ”maahanmuuttajajärjestö” tarkoittavat tässä työssä samoja asioita, vaikka Pyykkösen mielestä järjestö viittaa enemmänkin ”puolivaltiollisiin organisaatioihin”, jotka täydentävät hyvinvointivaltion palveluita (2007, 22). Itse katson, että järjestöä ja yhdistystä ei voi noin helposti erotella toisistaan, sillä pienetkin järjestöt/yhdistykset ovat lisääntyvissä määrin olleet mukana hyvinvointipalveluiden rakojen täyttämässä. Myönnän kuitenkin, että sanojen luonnehdinnassa voi huomata tiettyjä eroja, ja sana ”järjestö” voi kuvastaa ”yhdistystä” isompaa toimijaa.

MAAHANMUUTTAJAT YHDISTYSKENTÄSSÄ

Kansalaisjärjestöt ovat Suomessa tunnustettuja ja keskeisiä yhteiskunnallisia toimijoita. Maahanmuuttajayhdistykset painottavat toiminnassaan eri asioita ja koostuvat erilaisista jäsenistä, minkä vuoksi niitä ei voida lyödä yhteen suppeaan kategoriaan, niin kuin ei voi kantaväestönkään järjestöjä. (Pyykkönen 2007, 119-120.)

Pyykkönen kuvaa väitöskirjassaan *”Järjestäytyvät diasporat”* maahanmuuttajayhdistyksiä ”yhdistyksiksi, joiden perustajat ja aktiivit ovat itse maahanmuuttajia” (2007, 14). Hän näkee maahanmuuttajayhdistykset ”tiloina, joissa maahanmuuttajat sosiaalistuvat tiettyihin toimintatapoihin samalla laajentaen yhteiskunnan kulttuurista ja sosiaalista määrittelyä kansalaisuudesta” (2007,22). Pyykkösen mukaan maahanmuuttajayhdistykset eivät siis toimi yksinomaan vaikuttajina, vaan myös hallinnan kohteina. Raivatessaan tilaa kulttuuriselle erilaisuudelle ja moninaisuudelle, yhdistykset sopeutuvat samaan aikaan yhteiskunnan toimintatapoihin rekisteröitymällä, seuraamalla yhdistyslainsäädäntöä sekä rahoitusjärjestelmän kautta. (Pyykkönen 2007, 37, 75.)

Pyykkönen (2007, 34) kuvaa Siisiäisen (1998) viitaten, maahanmuuttajayhdistyksiä ”taisteluiksi luokista” ja ”niistä periaatteista, joiden mukaisesti yhteiskunnallinen eriarvoisuus kategorisoidaan ja vakiinnutetaan yhteiskunnassa”. Maahanmuuttajayhdistykset ovat siis niitä toimijoita, jotka osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun tai kamppailuun siitä, minkä aseman maahanmuuttajat saavat yhteiskunnassa (2007,34). Ilman maahanmuuttajayhdistyksiä ei maahanmuuttajilla olisi yhteisiä elimiä yhteiskunnalliseen neuvotteluun osallistumiseksi, niinpä heidän asemansa määriteltäisiin vain ja ainoastaan valtakulttuurin ehdoilla (Pyykkönen 2007, 120-121).

Maahanmuuttajien yhdistyskenttä on monimuotoinen. Siihen vaikuttaa niin ryhmän sisäinen dynamiikka, hallinto, viranomaiset, eri maahanmuuttajaprojektit kuin suomalaisetkin yhdistykset. Kaikkien maahanmuuttajayhdistysten toiminta kiinnittyy kuitenkin jollain tavalla etnisen identiteetin, integraation ja kansalaisuuden teemojen ympärille (Pyykkönen 2007; 10, 15).

Pyykkösen mukaan suurin osa kaikista maahanmuuttajayhdistyksistä niin Suomessa kuin ulkomailla on pakolaisten perustamia, mikä voi johtua esimerkiksi siitä, että pakolaisena maahan tulleilla on suurempi syy vaikuttaa kantaväestön mahdollisesti negatiivisiin mielipiteisiin ja saada tukea omalta yhteisöltään vieraassa maassa (2007, 72).

Pyykkönen on jakanut väitöskirjassaan maahanmuuttajayhdistykset yhdeksään eri kategoriaan, joita ovat: etniskulttuuriset yhdistykset, monikulttuurisuusyhdistykset, uskonnolliset yhdistykset, naisten yhdistykset, nuorten yhdistykset, liikuntayhdistykset, taideyhdistykset, kotouttamisyhdistykset ja koalitioryhdistykset (2007, 78-79). En lähde tässä raportissa kuvaamaan kaikkia yhdistystyyppejä erikseen, mutta mainittakoon, että yleisimmän yhdistystyyppin muodostavat etniskulttuuriset yhdistykset. Lisäksi täytyy muistaa, että kaikissa yhdistyksissä on joitain piirteitä myös muista typologian yhdistystyypeistä.

Maahanmuuttajayhdistysten perustaminen on siis lähtenyt tarpeesta parantaa maahanmuuttajien asemaa vastaanotto- ja oloissa. Lisäksi maahanmuuttajayhdistyksillä on tärkeä rooli yhteisöä koossa pitävänä voimana (Zakeri & Tuunainen 2007; 13, 38). Maahanmuuttajien omien yhdistysten etuna on se, että ne pystyvät omien verkostojensa kautta saavuttamaan ihmisiä, joita muiden toimijoiden saattaisi olla vaikea tavoittaa. Tämän lisäksi ne pystyvät tietotaitonsa avulla ottamaan heikommassa asemassa olevat asiakkaansa paremmin huomioon verrattuna vaikkapa johonkin viralliseen tahoon (Zakeri & Tuunainen 2007; 13, 38).

Maahanmuuttajajärjestöt ovat yleensä rakenteeltaan heikkoja, mikä aiheuttaa ongelmia projektien hallinnoinnissa ja niihin rahoituksen saamisessa. Yhteistyötä viranomaisten kanssa vaikeuttaa viranomaistensa huono tuntemus sekä riittämättömät resurssit omasta toiminnastaan tiedottamiseen viranomaisten suuntaan. Maahanmuuttajayhdistykset kokevat kuitenkin yhteistyön viranomaisten kanssa tarpeelliseksi (Zakeri & Tuunainen 2007, 27).

Pyykkösen mukaan maahanmuuttajayhdistykset ovat vasta siinä yhdistystoiminnan vaiheessa, jossa kamppailu on vielä ryhmien sisäistä (2007, 37). Sisäiset ristiriidat repivät myös koalitioryhdistyksiä (vrt. maahanmuuttajakattojärjestöjä), jotka hakevat rahoitusta samasta purkista jäsenyhdistyksiensä kanssa. Osittain ristiriidat johtuvat yhdistysten jäsenten henkilökohtaisesta kilpailusta ja kaunapidosta (Pyykkönen 2007; Zakeri & Tuunainen 2007).

Katri Seppäsen raportin *”Selvitys Keski-Suomen maahanmuuttajayhdistyksistä”* (2010) mukaan rahoituksen ja toimitilojen puute nousee yhdistyksissä suurimmaksi ongelmaksi. Apua tarvittaisiin myös hankkeiden ja raporttien kirjoittamisessa sekä mediasuhteissa ja viestinnässä (Seppänen 2010).

Integraation harha – kotoutuminen ja osallisuus

Maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa on kyse integraatiosta ja kotoutumisesta, kirjoittaa Pyykkönen (2007), mutta huomauttaa, että todellisesta integraatiosta ollaan vielä kaukana:

Ideaalitapauksessa vähemmistön vuorovaikutus enemmistökulttuuriin on molempinpuolista arvojen, ajatusten ja tapojen oppimista ja vaihtoa. Käytännössä

kyse on enemmän vähemmistön tulemistä osaksi enemmistöä kuin tasa-arvoisesta vastavuoroisuudesta. Maahan muuttavan vähemmistön on opeteltava riittävästi enemmistön kieltä, tapoja ja arvoja, jotta se voisi elää yhteiskuntakokonaisuudessa, joka on muodostettu pitkälti etniskulttuurisen enemmistön ehdoilla. (2007, 37-38).

Monet maahanmuuttajayhdistykset ovatkin kritisoineet kotouttamispolitiikkaa sen yksipuolisuudesta. Mikko Hautala (2017) tarkasteli osallisuuden käsitettä gradututkielmassaan *”Maahanmuuttajien osallisuus Jyväskylässä”*. Hän perustaa tietonsa muun muassa Siisiäisen (2010) sekä Leemannin ja Hämäläisen (2016) teoksiin. Siisiäisen mukaan osallistuminen nähdään usein ongelmana ja se liitetään erityisesti ’ongelmallisiin’ ryhmiin kuten vaikkapa nuoriin, maahanmuuttajiin, romaneihin, syrjäytyneisiin ja niin edelleen. Määritelmänä, osallisuus on kuitenkin, yhtä kuin erilaisiin piireihin kuulumisen (2010, 8-11). Hautala kuvaa osallisuutta resursseina ja mahdollisuuksina yhteiskunnan toimintaan osallistumiseksi. Näitä ovat taloudelliset, poliittiset, sosiaaliset ja kulttuurilliset resurssit (2017, 8). On sanomattakin selvää, että monien maahanmuuttajien resurssit ovat kantaväestöön verrattuna pienemmät riippuen tietenkin maahanmuuttajan lähtömaasta, sosioekonomisesta asemasta, koulutuksesta ja kielitaidosta. Koulutetulla, länsimaalaisesta demokratiasta tulleella maahanmuuttajalla, on käytössään erilaiset resurssit verrattuna kouluttamattomaan, pakolaisstatuksella maahan saapuneeseen maahanmuuttajaan.

Kun osallistuminen yhteiskunnassamme aletaan rinnastaa pelkästään ongelmiin ja ongelmat aletaan liittää vain tiettyihin ryhmiin, voi aidon osallisuuden etsiminen alkaa näyttäytyä turhana. Lars Uggerhøj (2014, 291) mukaan ”hyvinvointivaltio on monelle syrjäytyneelle ainoa kosketus yhteiskuntaan” ja esitti kysymyksen, että onko valtion painopiste siirtynyt jo nyt tuotteliaampien ryhmien osallistamiseen. (Pyykkönen 2007, 11).

Leemannin ja Hämäläisen (2016) mukaan sosiaalisessa osallisuudessa on keskeistä ihmisten ohjaaminen yhteiskunnan reunoilta palveluiden piiriin (Hautala 2017, 8). Palveluihin osallistuminen on kuitenkin suurilta osin passiivista palveluiden kohteena olemista aidon osallisuuden sijasta. Tutkimuksien mukaan maahanmuuttajat eivät itse osallistu esimerkiksi kuntien kotoutumisohjelmien laatimiseen, vaan heidän tarpeensa määrittelevät lähinnä kantasuomalaiset virkamiehet. (Hautala 2017, 9). Hautala ottaa esimerkiksi Intke-Hernandezin ja Holmin (2016) tutkimuksen kotouttamiskurssista, jonka havainnot osoittivat, että maahanmuuttajien tietoa ja kokemusta kurssilla ei arvostettu, vaan päinvastoin, niitä pidettiin jopa väärinä. Ohjaajat pitivät tiukasti kiinni omista näkemyksistään sekä päättivät keskenään kurssilla käsiteltävät asiat. (Hautala 2017, 9-10).

Ongelmana maahanmuuttajien kotouttamistoimenpiteissä on myös se, että maahanmuuttajat nähdään valitettavan usein pelkästään oman kulttuurinsa tuntijoina ja toteuttajina. Tällainen katsontakanta ei edistä vuorovaikutusta – Päinvastoin se yksinkertaistaa niin maahanmuuttajayksilöiden kuin maahanmuuttajayhdistystenkin moninaisuutta. Lisää ongelmia seuraa, kun kotouttamispolitiikkaa aletaan toteuttaa tämän virhepäätelmän varassa. Matleena Seppälän (2013) pro gradun mukaan monikulttuurisuuteen keskittyvä kotouttamispolitiikka voi luoda epärealistisen kuvan maahanmuuttajista sekä yhteiskunnan tilasta, kun toimenpiteitä suunnataan suurimmilta osin maahanmuuttajien ruokaan, musiikkiin ja harrastamiseen. (Seppälä 2013, 60-62).

Hautalan pro gradututkielman aineistosta kävi ilmi, että tutkimukseen osallistuneet jyväskyläläiset maahanmuuttajayhdistykset käsittivät osallisuuden muun muassa (2017, 42-45):

- Ystävyyssuhteiksi kantaväestön kanssa
- Tasavertaisuudeksi
- Kielitaidoksi
- Poliittiseksi vaikuttamiseksi ja omien tavoitteiden edistämiseksi
- Osallisuudeksi päätöksenteossa
- Aktiivisena toimijana olemiseksi
- Yhteiskunnan rakenteiden ja mahdollisuuksien tuntemiseksi

Osallisuuden edellytyksinä vastaajat mainitsivat suomen kielen taidon, tahdon ja kärsivällisyyden, itsetuntemuksen sekä kyvyn käsitellä omia tunteitaan. Osallistumisen haasteina nähtiin kielitaidon puute, syrjinnän ja rasmin kohtaaminen, mielenterveysongelmat ja työttömyys. Myös yhdistysten resurssien puute ja toiminnan pieni kapasiteetti nousivat esiin. (Hautala 2017; 42-45, 47).

Vastaajien mielestä maahanmuuttajien osallisuutta voitaisiin edistää kielenopetuksella, monikulttuurisuuden edistämällä yhteiskunnassa sekä toimijuutta vahvistamalla. Toimijuuden vahvistaminen onnistuisi esimerkiksi lisäämällä maahanmuuttajille ja maahanmuuttajayhdistyksille tarjottavaa neuvontaa, opastusta ja tiedottamista (Hautala 2017, 45-68).

”Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat” – Hallinta, viranomaiset ja resurssit

Maahanmuuttajayhdistykset ovat kansalaistoiminnan tiloja, mutta samaan aikaan niitä voidaan käyttää epäsuorasti maahanmuuttajien hallinnoinnissa. Tiettyjä päämääriä ja periaatteita hallinnoidaan kauempaa ja vähemmän läpinäkyvästi rahoituksen, sopimusten ja kumppanuuksien kautta. (Pyykkönen 2017, 124). Arvovalintoja tehdään jo aikaisessa vaiheessa päätettäessä budjeteista, painotuksista ja päämääristä. Rahoituksen ehdot ajavat maahanmuuttajayhdistyksiä suuntaamaan toimintaansa suomalaisten virkamiesten haluamaan suuntaan (Pyykkönen 2007, 113). Kuten jo aikaisemmin on mainittu, viranomaiset tunnustavat maahanmuuttajayhdistysten aseman usein vain lähtömaiden asiantuntijoina, vaikka halua ja osaamista vaikuttaa laajemmin suomalaisen yhteiskunnan toimintaan löytyy (Seppälä 2013, 53).

Tällä hetkellä maahanmuuttajayhdistyksille tarjolla olevat rahoitusvaihtoehdot, ovat rakennettu tukemaan kulttuuriin keskittyvää politiikkaa, minkä vuoksi se onkin vallitsevana toimintamuotona maahanmuuttajayhdistyksissä. Tämän avulla voidaan kyllä lisätä suvaitsevaisuutta ja osallisuutta, mutta vain tiettyyn pisteeseen asti, selittää Seppälä (2013). Liiksi käytettynä kulttuuriin keskittyvä politiikka kuitenkin vain eristää maahanmuuttajayhdistyksiä omalle monikulttuuriselle sektorilleen. Tämä puolestaan supistaa yhdistysten yhteistyöverkostoja, toimintakenttää sekä poliittisia vaikutusmahdollisuuksia. Kun julkinen rahoitus suuntaa toimintaa pois poliittisesta vaikuttamisesta, näkevät maahanmuuttajat itsensä lisääntyvästi erilaisina ja suomalaisista yhteiskunnasta erillisinä toimijoina, mikä lopulta heijastuu myös maahanmuuttajien yhdistysten toimintaan ja tavoitteisiin. (2013, 62-65).

VIPUVOIMAA YHTEISÖSTÄ – VAIKUTTAMISEN MAHDOLLISUUDET MAAHANMUUTTAJAKATTOJÄRJESTÖISSÄ

Tulevaisuudessa paikalliset koalitioryhdistykset nousevat ajamaan laajemmin maahanmuuttajia yhdistäviä asioita suhteessa päättäjiin. Niiden etuna on kehittää parempia palveluita ja toimintaa suuremmalla volyymilla. (Zakeri & Tuunainen 2007, 65).

Mikka Pyykkönen (2007) ja Matleena Seppälä (2013) käsittelevät maahanmuuttajakattojärjestöjen toimintaa pro gradututkielmissaan, tosin Pyykkönen käyttää niistä nimeä koalitioryhdistykset. Koalitioryhdistyksillä Pyykkönen tarkoittaa maahanmuuttajayhdistysten paikallisia tai alueellisia intressiryhmiä ja edustuselimiä, jotka edesauttavat yhdistysten yhteistyötä ja yrittävät saada maahanmuuttajien ääntä kuuluviin paikallistasolla (Pyykkönen 2017, 108). Itse käytän tässä raportissa jatkossa sanaa 'maahanmuuttajakattojärjestö'.

Viranomaiset ovat kannustaneet maahanmuuttajakattojärjestöjen muodostamiseen saadakseen yhteistyöelimiä, joiden kanssa vuoropuhelu ja maahanmuuttajaryhmien tavoittaminen toteutuisi koordinoitusti ja tehokkaasti. Näin ollen maahanmuuttajakattojärjestöt ovat olleet vahvasti viranomaissuuntautuneita ja niiden tarkoituksena on ollut tehdä maahanmuuttajista legitiimejä toimijoita viranomaisten silmissä. (Pyykkönen 2007, 109-110). Maahanmuuttajakattojärjestöt ovat Pyykkösen mukaan pitkälti monikulttuurisia ja niihin voi kuulua myös suomalaisia yhdistyksiä. Suomalaisten yhdistysten rooli maahanmuuttajien kattojärjestöissä on byrokratiassa avustaminen, sidosryhmäverkoston laajentaminen ja uskottavuuden lisääminen viranomaisten silmissä. (2007, 109).

Matleena Seppälän pro gradututkielman *”Maahanmuuttajakattojärjestöt yhteiskunnallisina vaikuttajina”* painopisteenä oli tarkastella, miten maahanmuuttajakattojärjestöissä koetaan niiden yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Seppälän mukaan vaikuttamista tapahtuu erilaisilla areenoilla, ja näitä areenoita ovat institutionaalinen areena, sosiaalinen areena ja media-areena (2013, 12). Institutionaalisella areenalla pyritään vaikuttamaan päättäjiin ja viranomaisiin, sosiaalisella areenalla taas ihmisten asenteisiin ja käytökseen ja media-areenalla puolestaan julkiseen keskusteluun ja mediasisältöihin. Maahanmuuttajakattojärjestöjen tavoitteena on yhteiskunnallinen vaikuttaminen esimerkiksi jäsenyhdistyksiä kouluttamalla, edistämällä maahanmuuttajien asemaa sekä lisäämällä suvaitsevaisuutta. Maahanmuuttajakattojärjestöt ovat kaksisuuntaisia tiedonvälittäjiä ja näin ollen ne jakavat tietoa sekä eri areenoille, että eri areenoista jäsenyhdistyksille. (Seppälä 2013, 12).

Seppälä tarkastelee maahanmuuttajakattojärjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia poliittisten mahdollisuusrakenteiden, resurssien mobilisaation sekä kehystämisen käsitteiden kautta. Poliittinen mahdollisuusrakenne huomio toimijan ulkopuolella, yhteiskunnassa vallitsevilla rakenteilla, jotka joko mahdollistavat tai rajoittavat toimintaa. Nämä mahdollisuusrakenteet voidaan jakaa sekä institutionaalsiin että diskursiivisiin mahdollisuusrakenteisiin, joista jälkimmäiseen kuuluu esimerkiksi media-areena. Resurssien mobilisaatio kiinnittää huomion organisaation, eli tässä tapauksessa maahanmuuttajakattojärjestön sisäisiin rakenteisiin, jotka taas

puolestaan mahdollistavat tai rajoittavat toimintaa. Kehyistäminen tarkoittaa toimijan tulkintaa kustakin tilanteesta joko mahdollistavana tai rajoittavana tekijänä. (2013, 109).

Institutionaalisen mahdollisuusrakenteen piirteisiin kuuluu byrokraattisuus, korporatismi ja viranomaispainottuneisuus, ja tämä tuo Seppälän mukaan niin etuja kuin esteitäkin maahanmuuttajakattojärjestöille. Mahdollisuusrakenteen ylhäältä alas-lähestymistapa vaikeuttaa aitoa vuoropuhelua viranomaisten kanssa, kun taas mahdollisuusrakenteen korporatiivinen luonne toimii mahdollistajana ja tarjoaa yhteyden hallintoon. Yhteistyö viranomaisten kanssa nähdään lähinnä positiivisena mahdollisuutena maahanmuuttajakattojärjestöissä, ja julkinen valta puolestaan näkee maahanmuuttajakattojärjestöt asiantuntijaroolissa mahdollisina lausuntojen antajina maahanmuuttajia koskevista asioista. (Seppälä 2013, 48).

Myös poliittisiin puolueisiin vaikuttaminen ja yhteistyö niiden kanssa nähdään mahdollisena. Tämä riippuu tietenkin paljon aina kunkin ajan poliittisista mahdollisuusrakenteista, jotka määrittävät esimerkiksi sen, kuinka maahanmuuttajiin suhtaudutaan poliittisessa kentässä. Maahanmuuttajien maahanmuuttajakattojärjestöt suhtautuvat positiivisemmin puoluekentän vasemmalla oleviin puolueisiin. Perussuomalaiset nähdään usein uhkana. (Seppälä 2013, 54).

Seppälän mukaan maahanmuuttajien vaikuttaminen päättäjiin ja viranomaisiin on ollut tähän asti lähinnä reaktiivista. Proaktiivinen vaikuttaminen, kuten esimerkiksi lobbaaminen, kun vaatii resursseja. (2013, 58-59).

Maahanmuuttaja vailla persoonaa – julkinen keskustelu ja mediasuhteet

Kunkin hetkinen diskursiivinen mahdollisuusrakenne vaikuttaa esimerkiksi siihen, kuinka mediassa puhutaan maahanmuuttajista, minkälainen asema maahanmuuttajille annetaan julkisessa keskustelussa ja yhteiskunnassa, ja siihen miten maahanmuuttajat kokevat omat mahdollisuutensa vaikuttaa näihin asioihin (Seppälä 2013, 79-80). Maahanmuuttajayhdistysten intressien kanssa ristiriidassa oleva julkinen keskustelu ei kuitenkaan automaattisesti heikennä yhdistysten vaikuttamismahdollisuuksia, mikäli ne osaavat kääntää tilanteen edukseen (Seppälä 2013, 81). Esimerkiksi maahanmuuttovastaisuus mediassa voi joko heikentää maahanmuuttajakattojärjestöjen tukea ja legitimitettä yhteiskunnassa, tai se voi olla mahdollisuus avata tilaa julkisessa keskustelussa maahanmuuttajien näkemyksille (Seppälä 2013, 114). Maahanmuuttajien yhdistykset voivat itse muokata diskursiivista mahdollisuusrakennetta vaikuttamalla ihmisten asenteisiin niin median kuin integraatiotyönsä puitteissa (Seppälä 2013, 82).

Mahdollisesti suurin este maahanmuuttajayhdistysten mediavaikuttamisessa on heikko kielen ja viestintäteknikan hallitseminen. Suomen kielen hallinta sekä median toimintatapojen tuntemus on elintärkeää, mikäli haluaa sanomansa julki mediassa. (Seppälä 2013, 83). Yhteistyö median kanssa vaatii median pelisääntöjen tuntemista kussakin tilanteessa. Ongelmia voi aiheuttaa myös suomalaisen median vähäinen seuraaminen. Resurssien mobilisaatioteorian mukaan maahanmuuttajayhdistyksiltä puuttuu usein sellaisia henkilöstöllisiä ja kulttuurillisia resursseja, jotka edesauttavaisivat mediadiskurssiin osallistumista. (Seppälä 2013, 83).

Myös median sisäiset rakenteet nakertavat maata maahanmuuttajayhdistysten jalkojen alta. Maahanmuuttajat nähdään ja kuvataan mediassa liiankin usein pelkinä objekteina, toimenpiteiden kohteena. Niissäkin harvoissa jutuissa, joissa maahanmuuttajat esiintyvät itse jonkinlaisina toimijoina, nostetaan esille maahanmuuttajan erilaisuus ja toiseus kantaväestöön verrattuna. Käytetyin juttutyyppi maahanmuuttajien kohdalla onkin luultavasti henkilöhaastattelu, jossa kuvataan yksittäisen maahanmuuttajan matkaa Afrikan savanneilta suomalaiseen työpaikkaan. Näissäkin jutuissa usein korostetaan maahanmuuttajan eksoottisuutta, ja näin maahanmuuttajan onnistuminen esimerkiksi työelämässä tai koulutuksessa vähennetään yksittäistapaukseksi. Maahanmuuttajien objektivoimista jatketaan kuvajournalismissa ja uutisvideoissa, jossa maahanmuuttajat näytetään usein avun tarvitsijoina, joiden vieressä usein sattuu kuin sattuukin seisomaan valkoinen, länsimaalainen pelastajahahmo.

Median käytetyin työkalu on haastattelu. Haastateltavina toimittajat käyttävät yleensä kantasuomalaisia asiantuntijoita ja virkamiehiä. Tämä johtuu lähinnä toimittajien kiireestä sekä siitä, että suomalainen media on oppinut (ehkä jopa liiaksikin) luottamaan viranomaisten tarjoamaan tietoon. Maahanmuuttajien pääsy mediassa esimerkiksi enemmän asiantuntijarooleihin lisäisi suvaitsevaisuutta ja toisi maahanmuuttajia esiin vahvan toimijan roolissa.

Mediavaikuttamisen vähäisyys ja reaktiivisuus voi toki olla myös maahanmuuttajayhdistysten oma päätös, muistuttaa Seppälä. Voi olla, että joidenkin yhdistysten mielestä institutionaalinen mahdollisuusrakenne nähdään yksinkertaisesti vain parempana tapana vaikuttaa maahanmuuttajien asemaan kuin diskursiivisen taustavaikuttajan rooli. (Seppälä 2013, 87).

Seppälän aineiston perusteella yhteistyötä median kanssa tulisi parantaa. Tämä kuitenkin vaatii pitkäaikaista verkostoitumistyötä, jonka esteenä on usein resurssien puute sekä maahanmuuttajayhdistysten riippuvaisuus projektirahoituksesta. Projektirahoitus on yleensä tiettyyn hankkeeseen sidottua eikä sen jatkuvuudesta ole takeita. Seppälä kuitenkin toteaa, että maahanmuuttajayhdistysten mediavaikuttamisen tehostuessa, myös niiden rooliin aletaan suhtautua vakavammin ja vähemmän holhoavasti. Maahanmuuttajayhdistyksille olisi siis syytä tarjota enemmän viestintä- ja mediakoulutusta. (2013, 84-86).

Paremmiin yhdessä ja yhdessä enemmän – maahanmuuttajien kattojärjestöjen sisäinen yhtenäisyys

Maahanmuuttajakattojärjestöjen sisäinen moninaisuus on sekä haaste että mahdollisuus. Sen hyviä puolia ovat osaamisen ja kokemuksen monipuolisuus, jota ammennetaan erilaisilta ihmisiltä, erilaisista kulttuureista. Haasteena on kuitenkin osaamisen erilaisten voimavarojen näkeminen, niin että esimerkiksi koulutuksen arvostamisen sijaan arvostettaisiin enemmän myös kokemusta kentältä ja toisin päin. Haasteena on myös saada kaikkien maahanmuuttajakattojärjestön jäsenien ääni kuuluviin. Lisäksi erilaiset kulttuurilliset käsitykset vaikkapa hallinnosta, viestinnästä ja demokratiasta saattavat aiheuttaa ristiriitoja järjestön sisällä. (Seppälä 2013, 93-96). Suomalainen taloudenpito, rakenteet ja toimintatavat saattavat olla vieraita maahanmuuttajayhdistyksille. (Seppälä 2013, 95).

Maahanmuuttajakattojärjestöjen sisäinen yhtenäisyys on tärkeää yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta. Joissakin maahanmuuttajakattojärjestöissä sisäinen yhtenäisyys on hyvin vahva, kun taas joissakin järjestöissä jäsenyhdistykset kyseenalaistavat tukensa kattojärjestölle jatkuvasti. Ongelmia aiheuttaa myös maahanmuuttajakattojärjestöjen kilpailu samasta rahoituksesta jäsenyhdistyksiensä kanssa. Rahoittajilla on puolestaan taipumus suosia isompia organisaatioita, joilla on edustusrooli omalla kentällään ja enemmän resursseja hakemusten ja raporttien laatimiseen. (Seppälä 2013, 97).

Seppälä (2013) ja Pyykkönen (2007) mainitsevat kumpikin yhdeksi ongelmaksi maahanmuuttajakattojärjestöissä henkilökohtaisten intressien edistämisen ja yhdistysten sisäiset ristiriidat. Tämän vuoksi esimerkiksi vuosittainen kierto yhdistysten tehtävissä ja rooleissa voisi olla paikallaan, jotta välttyttäisiin vallan keskittymiseltä vain muutamien käsiin.

MONIHeli-PROJEKTI MOVEN ESIKUVANA

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusjärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli perustettiin vuonna 2010. Tämän jälkeen Moniheli on noussut valtakunnalliseksi toimijaksi maahanmuuttajien yhdistyskentällä. Moniheli-projektin aikana luotiin verkosto, jonka tavoitteena oli pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien ja monikulttuurista työtä tekevien yhdistysten yhteistyön ja toimintaedellytysten parantaminen sekä niiden toiminnan tehostaminen. Projektissa toimi kaksi projektikoordinaattoria sekä viisihenkinen ohjausryhmä. (Paasivaara 2011).

Vesa-Matti Paasivaaran (2011) opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida projektin keskeisten tavoitteiden laadullista toteutumista. Tässä osiossa referoin Paasivaaran opinnäytetyön keskeisiä havaintoja Moniheli-projektista ja peilaan niitä myöhemmin Move-verkoston mahdollisiin toteutus- ja toimintatapoihin:

Moniheli-verkoston yhdistykset olivat eri ikäisiä ja eri kokoisia. Toimintaa yhdistyksissä oli eritasoista. Tavoitteeltaan yhdistykset olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia, ja niiden tärkeimpänä päämääränä oli kotoutumisen ja yhteisöllisyyden edistäminen. Yleensäkin monet maahanmuuttajayhdistykset tekevät samanlaisia projekteja samanlaisille kohderyhmille, minkä vuoksi resurssien jakaminen maahanmuuttajakattojärjestöjen tai verkostojen kautta on luontevaa. Paasivaara viittakin opinnäytetyössään A. Harjun teokseen *”Järjestön kehittäminen”* (Harju 2004, 86), jonka mukaan ”resursseiltaan rajallisten yhdistysten on verkostoitumisen kautta mahdollista kasvattaa voimavarojaan” (Paasivaara (2011, 17). Päällekkäisyydet maahanmuuttajayhdistysten toiminnassa ovat rasite myös viranomaisille, koska se tuo mukanaan päähkäilyä siitä, minkä yhdistyksen toimintaa viranomaisten pitäisi tukea. Verkostossa taas yhdistykset voivat tehdä yhteistyötä, mikä taas helpottaa tukien kohdentamista sekä viranomaisten ja yhdistysten välistä kommunikointia. (Paasivaara 2011, 18).

Paasivaara kirjoittaa, että verkoston rakentaminen aloitetaan sen huolellisesta suunnittelusta, ja suunnittelun tulee rakentua sen ympärille, millaista verkostoa ollaan tekemässä. Tyypillisemmät verkostotyyppit yhdistyskentällä ovat 1) tiedon jakamista varten perustettu verkosto, 2) vaikuttajaverkosto, 3) palveluntuottajaverkosto ja 4) kehittämisverkosto. (2011, 21). Verkostoa

rakentaessa yhden yhdistyksen tulee ottaa vetovastuu sen suunnittelusta ja koordinoinnista (Paasivaara 2011, 21, Harjun 2004 mukaan). Verkoston alkusuunnittelussa tulee keskittyä seuraaviin kysymyksiin: Mikä on verkoston toiminta-ajatus? Mitä asioita ja keitä perustettava verkosto tulee palvelemaan? Mikä on verkoston tarpeellisuus? Miksi sitä tarvitaan? Ketkä toimivat? Mikä on kohderyhmä? Ketkä tulevat olemaan toimijoita ja jäseniä? Miten jäseniä rekrytoidaan? Miten kiinnostus verkkoa kohtaan herätetään ja kenelle sitä markkinoidaan? (Paasivaara 2011, 21-22). Harju (2004) ehdottaa, että verkoston tiivistämisen ja lähentämisen voi aloittaa tekemällä yhteisiä hankintoja (Paasivaara 2011). Mitään yleispätevää ohjetta verkoston koolle ei ole asetettu. Yhteistyö ja tasa-arvo verkostossa on kuitenkin hyvin tärkeää, joten verkoston koon arvioinnissa on hyvä määritellä ne resurssit, joilla verkoston toimintaa voidaan toteuttaa ja ylläpitää. (Paasivaara 2011, 20).

Alkusuunnittelun jälkeen on aika pohtia perustettavan verkoston ydintehtäviä ja ydinkysymyksiä eli toisin sanoen sen visiota, missiota, arvopohjaa ja sääntöjä. Tämä pitää tehdä demokraattisesti hyvässä vuorovaikutuksessa jäsenyhdistysten kanssa. Näiden pohjalta verkostolle luodaan sääntöehdotus, joka tulee myös hyväksyä demokraattisesti. (Paasivaara 2011, 22-23).

Seuraavassa vaiheessa verkoston strategia muodostamalla etsitään keinoja ja operatiivisia tavoitteita, joilla verkosto pääsee päämääriinsä. Strategian luomisessa tulee välttää lyhyen tähtäimen tavoitteiden asettelua (taktiikoita) ja keskittyä löytämään sellaisia strategisia linjauksia, joilla voidaan varmistaa verkoston olemassaolo pitkällä tähtäimellä. Apuna tässä voi käyttää ulkopuolista asiantuntija-apua sekä käytännön tekniikoita, kuten esimerkiksi sidosryhmäanalyyseja¹ ja SWOT-analyyseja.² (Paasivaara 2011, 23-26)

Strategiaproessin tuloksena syntyy strategia-asiakirja, jonka pohjalta tehdään toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmassa asetetaan erilaisia tavoitteita, osatavoitteita ja keinoja verkoston toiminnan etenemiseen. Myös arviointisuunnitelman teko standardeineen on suositeltavaa. (Paasivaara 2011, 27).

Paasivaaran (2011) tutkimuksen mukaan Moniheli-verkoston jäsenyhdistysten motiivit ja tarpeet olivat sidoksissa yhdistysten kokoon, ikään ja toimintaan. Pienet yhdistykset tarvitsivat lähinnä koulutus-, tuki- ja neuvontapalveluita, kun isommat yhdistykset taas halusivat vaikuttaa suurempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Eniten kaikissa jäsenyhdistyksissä haluttiin vaikuttaa maahanmuuttajien integraation edistämiseen ja maahanmuuttajien äänen tekemiseen kuuluvaksi yhteiskunnassa. Laajan verkoston etuina nähtiin hyvät edellytykset suhteiden luomiseen eri vaikuttajatahoihin ja viranomaisiin, sosiaaliset edut kuten yhteisöllisyyden vahvistaminen ja sosiaalisen pääoman lisääminen sekä yhdistysten näkyvyyden lisääminen. Vain muutama jäsenyhdistys ilmaisi rahoituksen saamisen verkoston kautta hyötynä. Tärkeämpänä nähtiin se, että rahoitusta haettiin tarvittaessa yhdessä suurempiin kokonaisuuksiin, joita sitten koordinoitiin verkostossa. (Paasivaara 2011, 38-41).

Moniheli-verkoston toimintaan oli mahdollista osallistua eri tavoin. Jäsenet pystyivät osallistumaan esimerkiksi yhteisiin suunnitteluseminaareihin, työryhmätapaamisiin sekä

¹ Sidosryhmäanalyysi määrittelee eri sidosryhmien intressit ja tarpeet suunnitellussa hankkeessa, niiden vaikutukset sekä erilaiset valtasuhteet ryhmien sisällä (<https://itseopiskelu.kepa.fi/node/163>).

² SWOT-analyysi on nelikenttämenetelmä, jossa kirjataan ylös verkoston vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat.

pienryhmiin valintansa mukaan. Lisäksi otettiin käyttöön yhteiset järjestötapaamiset, johon kuului verkoston toiminnan suunnittelu ja kunkin järjestön toimintaan liittyvä ohjaus ja neuvonta. Raportit kaikista kokouksista annettiin kaikille jäsenyhdistyksille. Paasivaaran mukaan, verkoston erilaiset toimintatavat mahdollistivat sen, että kaikkien jäsenien ääni tuli kuuluviin ja ihmiset pystyivät panostamaan toimintaan omien resurssiensa mukaan haluamallaan tavalla. (2001, 53-55).

Paasivaara arvioi osana opinnäytetyötään Monihelin jäsenten ajatuksia ja mielipiteitä verkoston yhteisistä kokouksista. Hänen saamistaan vastauksista kävi ilmi, että suuri osa vastaajista koki verkoston kokoukset sekaviksi. Myös pieniin konfliktitilanteisiin saatettiin ajautua. Jotkut vastaajista olivat huomanneet jäsenten keskuudessa valtataisteluita. Vastaajien mukaan valtataistelut pohjautuivat siihen, että mukana saattoi olla hyvinkin vahvoja persoonia, jotka veivät liikaa tilaa, minkä seurauksena puheenvuoroja ei riittänyt kaikille. Suomen ja englannin kielen erilainen osaamistaso aiheutti myös omat ongelmansa. Kokouksissa saatettiin puhua ristiin englantia ja suomea, mikä taas vähensi kokousten ymmärrettävyyttä. Vastaajat ehdottivat, että kokoustyöskentelyyn tulisi asettaa selvät säännöt. (Paasivaara 2011, 46-48).

MOVE

Move on Monikulttuuristen järjestöjen ja kotoutumistyönverkosto, jonka idea lähti liikkeelle syksyllä 2017. Sen tarkoituksena on olla yhteinen vaikuttamistyökalu sekä asianomaisten osallistumisen mahdollistaja ja yhteistyön kehittäjä. Move-verkoston tavoitteet ovat:

- 1 Lisätä maahanmuuttajien osallisuutta heitä koskevassa päätöksenteossa ja olla yhteisen äänen kokoava verkosto.
- 2 Yhdenvertaisuuden edistäminen lisäämällä maahanmuuttajien tietoa yhteiskunnallisista asioista.
- 3 Keski-Suomen maahanmuuttajajärjestöjen keskinäisen yhteistyön vahvistaminen sekä toiminnan tukeminen.
- 4 Muunmaalaisten ottaminen mukaan suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseen.

Verkoston visiona on uuden kunnan ja maakunnan neuvottelukumppanina toimiminen.

Moven tarkoituksena on olla sekä järjestöjen että yksittäisten henkilöiden yhteinen foorumi, jonka tapaamiset ovat kaikille avoimia. Tapaamisten tarkoituksena on toimia kumppanuuspöytänä, jossa kaikki osallistujat ovat tasavertaisessa asemassa. Lisäksi Movellet valitaan työryhmä, joka vie verkoston asioita eteenpäin käytännön tasolla.

Move-verkoston toteutumiseen tarvitaan Keski-Suomen monikulttuuristen järjestöjen tasavertaista yhteistyötä, jotta maahanmuuttajien ääni saadaan kuuluviin. Monikulttuuristen järjestöjen yhteinen ääni tuo legitimitettä ja toimii kaiuttimena kunnan ja valtion suuntaan. (E. Sibomana, paremmin yhdessä ry, henkilökohtainen tiedonanto)

Tarve Move-verkoston perustamiselle

Suomen pakolasiavun Järjestöhautomo-projektissa tarkasteltiin muun muassa maahanmuuttajayhdistysten toimintaa rahoittajan (silloisen RAY:n) näkökulmasta. Siinä todettiin, että maahanmuuttajayhdistyksessä ongelmana on niiden pienuus, muodollisten päätäntäelinten epämääräisyys ja dokumentoimaton rahojen käyttö. (Zakeri & Tuunainen 2007, 7). Kuten edellä mainittu, maahanmuuttajayhdistykset kilpailevat samoista resursseista toistensa kanssa. Viranomaiset puolestaan suosivat isompia organisaatioita, koska niillä on paremmat mahdollisuudet projektien hallinnoinnissa ja eri ryhmien tavoittamisessa.

Monialaisen verkostoyhteistyön hyödyt ovat siinä, että yhdistysten päällekkäinen toiminta vähenee ja käytäntöjä saadaan sujuvammiksi. Tämä mahdollistaa uusien kontaktien ja kumppanuuksien löytämisen. Yhteistyö ja muiden yhdistysten toiminnan tukeminen auttavat ohjaamaan asiakkaita suoraan oikeaan palveluun tai oikealle henkilölle. Näin myös kunnallisen kotouttamisohjelman tekeminen helpottuu. (E. Sibomana, henkilökohtainen tiedonanto).

Kuten Zakeri ja Tuunainen (2007) mainitsivat, tulevaisuudessa paikalliset koalitioryhdistykset nousevat ajamaan laajemmin maahanmuuttajia yhdistäviä asioita (ks. s. 8). Nykyinen tilanne voidaan siis tulkita sellaiseksi, että Moven kaltaiselle verkostolle on tilaa ja tarvetta Keski-Suomen maahanmuuttajayhdistys- ja viranomaiskentällä.

Paremmiin Yhdessä ry:n toteuttamasta sähköpostikyselystä Jyväskylän maahanmuuttajayhdistyksille, käy ilmi niiden tahto verkoston perustamiselle. Move-kyselyyn vastasi 28 henkilöä 21 eri maahanmuuttajayhdistyksestä. Kaikki vastaajat kokivat Move-verkoston luomisen tarpeelliseksi ja suurin osa heistä ilmaisi halunsa olla mukana Move-verkoston luomisessa. Vastaajien kesken eniten haluttiin vaikuttaa maahanmuuttajien koulutus- ja työtilanteeseen sekä Suomen kotoutumislakiin. Tärkeimmiksi päämääriksi yhdistykset mainitsivat monikulttuurisuuden lisäämisen, rasismien vastaisen työn, arjenhallinnan, vapaa-ajantoiminnan ja maahanmuuttajien osallisuuden parantamisen. Yli puolet vastaajista koki, ettei saa tarpeeksi tietoa, ja yksi vastaajista toi esiin sen seikan, että maahanmuuttajayhdistysten vaikuttamismahdollisuudet yksin ovat suhteellisen pienet. (Liite 1.).

Moven rooli

Seuraavaksi käsittelen Move-verkoston mahdollista roolia Keski-Suomessa aikaisemmin esittämäni tiedon valossa. Haluan kuitenkin kiinnittää huomion siihen, että tällainen verkosto on syytä suunnitella läheisessä yhteistyössä sen jäsenyhdistysten kanssa, joten tässä raportissa mainitsemani ehdotukset ovat juuri niitä – vain ja ainoastaan ehdotuksia, joiden perusteella

Moven toimintaa voidaan lähteä miettimään ja rakentamaan yhdessä sen jäsenien kanssa, mikäli niin päätetään.

Maahanmuuttajayhdistysten halua ja pyrkimys verkostojen ja kattojärjestöjen perustamiseen kertoo niiden kypsymisestä ja kehittymisestä suomalaisessa yhdistyskentässä (Pyykkönen 2007). Tällä hetkellä kuitenkin maahanmuuttajayhdistyksiä repivät niiden sisäiset ja keskinäiset valtataistelut, jotka heikentävät maahanmuuttajien asemaa Suomessa. Niin kuin aikaisemmin on todettu, maahanmuuttajayhdistykset käyvät yhteiskunnallista neuvottelua maahanmuuttajien asemasta, ja mitä enemmän resursseja tuhlataan keskinäiseen kinasteluun, sitä vähemmän niitä jää itse asialle. Sisäiset ristiriidat heikentävät maahanmuuttajien asemaa yhteiskunnallisessa keskustelussa, minkä vuoksi sisäisen yhtenäisyyden löytäminen olisikin erityisen tärkeää. (Pyykkönen 2007; Zakeri & Tuunainen 2007).

Katri Seppäsen raportin (2010) mukaan suurin ongelma jyvaskyläläisissä maahanmuuttajayhdistyksissä oli rahoituksen ja toimitilojen puute. Lisäksi yhdistykset tarvitsivat apua hankkeiden ja raporttien laatimisessa sekä mediasuhteissa ja viestinnässä. Move-verkoston yhtenä tavoitteena olisikin tarjota jäsenyhdistyksilleen tukea kaikissa näissä asioissa.

Moniheli-projektissa tultiin siihen johtopäätökseen, että yhteisten toimitilojen hankkiminen oli verkostolle hyvin tärkeää projektin kannalta. Yhteiset toimitilat tarjosivat yhdistyksille konkreettiset fyysiset puitteet niiden toiminnalle sekä paikan, minne voi tulla hakemaan apua tarvittaessa. Mikäli yhteisten toimitilojen hankkiminen on liian kunnianhimoisen tavoite näin aluksi, tulisi Move-verkoston ainakin hankkia joitain yhteisiä verkosto- ja yhdistystoiminnassa tarvittavia tavaroita jäsenyhdistystensä kanssa.

Moven rahoitus

Tässä osiossa en lähde erikseen erittelemään Movelle eri rahoitusvaihtoehtoja. Sen sijaan ehdotan kehyksiä, joiden sisällä Moven rahoitusta tulisi miettiä.

Maahanmuuttajayhdistysten nykyinen rahoitus koostuu lähinnä pienistä jäsenmaksuista ja projektirahoituksista (Pyykkönen 2001, 111). Projektilähtöinen rahoitusjärjestelmä on taas rakennettu tukemaan kulttuuriin ja kotoutumiseen keskittyvää politiikkaa, minkä vuoksi maahanmuuttajayhdistysten toiminta onkin pitkälti suuntautunut juuri kotoutumisen tukemiseen kulttuurillisin keinoin. Liaksi kulttuuriin keskittyvä politiikka kuitenkin eristää maahanmuuttajayhdistykset omalle sektorilleen ja vähentää niiden yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia. Tämän tiedon valossa ehdotankin, että Move-verkoston projekteissa keskityttäisiin enemmänkin maahanmuuttajien yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi keskittymällä jäsenyhdistysten neuvonnassa viestintä- ja mediaosaamiseen sekä raporttien ja lausuntojen laatimiseen.

Maahanmuuttajakattojärjestöjen ja verkostojen suurena ongelmana on se, että ne kilpailevat pitkälti samasta rahoituksesta jäsenyhdistystensä kanssa. Moven tulisikin välttää työntämästä tassuaan samaan hunajapurkkiin jäsenyhdistysten kanssa. Rahoitusjärjestelmän rakenteen vuoksi tämän noudattaminen koko ajan ei varmastikaan onnistu, mutta uskon että hyvällä strategialla sekä tavoitteita säätämällä, Move pystyisi ainakin jossain määrin välttämään päällekkäisyyksiä.

Rahoitusta voisi, Monihelin tavoin, hakea suurempiin yhdessä koordinoitaviin kokonaisuuksiin ja sellaisiin projekteihin, jotka tukevat ja vahvistavat jäsenyhdistysten toimintaa.

Move yhteiskunnallisena vaikuttajana

Seppälä (2013) puhuu maahanmuuttajayhdistysten vaikuttamismahdollisuuksista kolmella eri areenalla (institutionaalinen, sosiaalinen, media-areena), joiden tarkoituksen on vaikuttaa päättäjiin ja viranomaisiin sekä asenteisiin ja julkiseen keskusteluun.

Maahanmuuttajakattojärjestöjen tavoitteena onkin ollut yhteiskunnallinen vaikuttaminen joko suoranaisesti tai jäsenyhdistyksiä kouluttamalla.

Yhdistysten vaikuttamismahdollisuuksia voi tarkastella esimerkiksi poliittisten mahdollisuusrakenteiden, resurssien mobilisaation ja kehystämisen käsitteiden avulla. Tähän mennessä maahanmuuttajayhdistykset ja niiden kattojärjestöt ovat ottaneet institutionaaliset ja poliittiset vaikuttamismahdollisuudet lähinnä annettuina. Ne voi kuitenkin nähdä myös muuttuvina tiloina, joita oikeanlaiset työkalut ja innovaatiot voisivat muuttaa ja kehittää. Maahanmuuttajayhdistysten yhteisten verkostojen vahvuutena on niiden sisäinen monimuotoisuus, joka mahdollistaa uusien innovaatioiden syntymisen. Move voisi pyrkiä edistämään maahanmuuttajien tasavertaista vuoropuhelua päättäjien ja viranomaisten kanssa ja avata maahanmuuttajayhdistysten roolia oman kulttuurinsa asiantuntijoina käsittämään myös laajemmin suomalaisen yhteiskunnan asiat.

Myös yhteistyö puolueiden kanssa ja poliittinen vaikuttaminen voisi näkyä vahvemmin maahanmuuttajayhdistysten toiminnassa. Moven kaltaisella isommalla verkostolla olisi mahdollisuus ohjata toimintaansa proaktiivisempaan suuntaan myös poliittisella kentällä. Tämä onnistuisi esimerkiksi hankkimalla tietotaitoa ja koulutusta poliittisesta vaikuttamisesta ja jakamalla tätä tietoa jäsenyhdistyksille. Myös jäsenyhdistysten sisältä voi löytyä uusi vahvuuksia.

Move liikuttaa mediaa

Yhteistyö median kanssa vaatii sen pelisääntöjen tuntemista ja pitkäaikaista verkostoitumistyötä. Media- ja viestintäosaaminen maahanmuuttajayhdistyksissä on kuitenkin vielä lapsenkengissään eivätkä monien yhdistysten resurssit anna enempää periksi. Henkilöstö- ja kulttuuriresurssien puute vaikeuttaa julkiseen keskusteluun osallistumista. Move voisi roolissaan maahanmuuttajayhdistysten ääntä kokoavana verkostona, rakentaa parempia ja suurempia yhteistyösuhteita mediaan, ja jäsenyhdistykset voisivat käyttää tätä avointa yhteyttä omaan kommunikointiinsa median kanssa. Saadakseen maahanmuuttajia seuraamaan enemmän suomalaista mediaa, Move voisi sekä tiedottaa maahanmuuttajia selkokielisistä uutisista, että tuottaa itse selkokielisiä uutisia suomalaisen yhteiskunnan aiheista.

Median sisäiset rakenteet ja riippuvuussuhteet vaikuttavat maahanmuuttajayhdistysten diskursiiviseen mahdollisuusrakenteeseen. Media kuvaa maahanmuuttajat usein objekteina ja

uusintaa maahanmuuttajien erillisyyden kokemusta kantaväestöstä. Suomalaisen median nopeatempoisuus, jatkuva kiire ja jopa liiallinen luottamus viranomais- ja asiantuntijatietoon, ajaa toimittajia valitsemaan haastateltavikseen kansasuomalaisia asiantuntijoita ja virkamiehiä. Näinpä suomalaisten rooli mediassa on vahva toimija, joka omaa tietoa ja erilaisia kykyjä ja maahanmuuttajien rooli on olla lähinnä vain toiminnan kohteena, objektina. Antamalla maahanmuuttajille uusia, erilaisia ja vahvempia rooleja mediassa, suvaitsevaisuus ja maahanmuuttajien kokemus omasta osallisuudestaan lisääntyisi. Move voisi vaikuttaa tähän jakamalla tietoa maahanmuuttajista ja monikulttuurisuudesta medialle sekä neuvomalla, kuinka jäsenyhdistykset voivat itse vahvistaa omaa rooliaan mediassa.

Ehdotan, että Move-verkosto kokoaa Monikulttuurisuusoppaan medialle. Tässä oppaassa käsiteltäisiin niitä asioita, joita median tulisi ottaa huomioon vähemmistöjä käsiteltäessä. Toimittajat valitsevat haastateltavansa pitkälti tavoitettavuuden mukaan. Maahanmuuttajataustaisia asiantuntijoita ja virkamiehiä löytyy varmasti Suomesta, mutta heiltä ei pyydetä haastatteluja, koska heidän tavoittamisensa voi olla liian vaikeaa. Se kenet toimittaja valitsee juttuunsa haastateltavaksi, on myös arvovalinta. Ehdotan että osana monikulttuurisuusopasta, Move kartoittaisi Suomessa toimivia maahanmuuttajataustaisia virkamiehiä ja asiantuntijoita ja keräisi heidän yhteystietonsa (luvan kanssa tietenkin) monikulttuurisuusoppaaseen. Tällöin, kun toimittaja haluaa tehdä arvovalinnan ja antaa maahanmuuttajalle vahvan toimijan roolin, onnistuu se mahdollisimman vaivattomasti. Lisäksi ehdotan, että osana tämän monikulttuurisuusoppaan julkaisua järjestettäisiin koulutustilaisuuksia Keski-Suomen eri mediatoimijoille asiaan liittyen. Koulutustilaisuudet sekä parantaisivat maahanmuuttajien asemaa mediassa sekä loisivat foorumin Move-verkostolle ja medialle suhteidensa syventämiseen.

Moven sisäinen yhtenäisyys

Erilaisen verkoston Movesta tekee se, että se haluaa tarjota myös yhdistyksiin ja järjestöihin kuulumattomille yksilöille matalan kynnyksen mahdollisuuden osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon. Samalla kuitenkin Movessa tulee ymmärtää se, että nämä yksilöt tulevat olemaan heikommassa asemassa kuin muut, sillä heillä ei ole oman yhdistyksensä ääntä tukena. Niinpä Moven tulee kiinnittää erityistä huomiota yksilöiden ja myös rakenteeltaan pienempien jäsenyhdistyksien mahdollisuuteen saada äänensä kuuluviin verkoston sisällä. Moniheli-projektissa tämä oli ratkaistu muun muassa luomalla useita osallistumisen tapoja verkoston toimintaan (ks. s. 12). Lisäksi ehdotan, että Moniheli-projektin tavoin, eri kokouksien raportointi olisi avointa kaikille Moven jäsenille.

Monikulttuurisessa verkostossa erilainen osaaminen ja kokemus toimivat voimavarana. Movessa tulisikin rohkaista ja arvostaa erilaista osaamista ja kokemusta riippumatta siitä, perustuuko sen käytäntöön vai koulutukseen. Erilaiset voimavarat olisi myös hyvä kartoittaa. Tämän voisi tehdä käymällä jokaisen jäsenyhdistyksen kanssa perinpohjaisen keskustelu, jossa käytäisiin läpi yhdistyksen toiminta, sen heikkoudet ja mahdollisuudet.

Verkoston sisäinen yhtenäisyys on elintärkeää sen toiminnan kannalta. Tämän vuoksi Move-verkoston tuleekin olla maahanmuuttajien eli jäsentensä itse yhdessä perustama verkosto, jossa

jäsenet pääsevät aidosti vaikuttamaan verkoston toimintaan. Vastuun kierrättäminen Move-verkostossa ehkäisisi vallan keskittymistä vain muutamien käsiin ja parantaisi kaikkien jäsenien osallisuutta. Lisäksi se sitouttaisi jäseniä yhteiseen toimintaan ja tavoitteisiin. Verkoston rakennusvaiheessa tulisi kuitenkin yhden yhdistyksen ottaa vetovastuu verkoston toiminnasta. (Paasivaara 2011).

MOVESTA LIIKKEELLE – MOVE-VERKOSTON RAKENTAMINEN

Mielestäni on tärkeää, että Move-verkostoa perustettaessa, kiinnitettäisiin huomiota aikaisempaan kokemukseen verkostoista ja maahanmuuttajakattojärjestöistä, jotta vältettäisiin Moven mahdolliset sudenkuopat tulevaisuudessa. Hyvä suunnittelutyö on kaiken a ja o, minkä vuoksi käynkin seuraavaksi läpi Moniheli-projektia (Paasivaara 2011) peilaten niitä askelia, joita Moven tulisi ottaa seuraavaksi:

1. Ensinnäkin meidän tulisi miettiä, millainen **verkostotyyppi** Move on. Paasivaaran mukaan yleisimmät verkostotyytit ovat tiedon jakamista varten perustettu verkosto, vaikuttajaverkosto, palveluntuottajaverkosto ja kehittämisverkosto. Usein nämä tyypit sekoittuvat toistensa kanssa. Tämän lisäksi meidän tulisi määritellä ne **resurssit**, joita Movella on tällä hetkellä käytössään sekä sen, kuinka suuren verkoston pystymme kyseisillä resursseilla perustamaan.
2. Moven kohdalla on tehty jo osa verkoston alkusuunnittelusta. Esimerkiksi Moven visio ja missio on jo määritelty. Näitä määrittelyjä voi tietenkin tarkistaa ja muuttaa tarpeen tullen. Aikaisemmin tässä raportissa olen käsitellyt Moven perustamisen tarvetta sekä sen jäsenistöä jonkin verran. **Alkusuunnittelussa** tulisi kuitenkin ottaa vielä huomioon seuraavat asiat (Paasivaara 2011):
  - Mikä on verkoston kohderyhmää?
  - Ketkä ovat Moven toimijat ja sen jäsenet?
  - Miten jäseniä rekrytoidaan?
  - Miten herättää laajempi kiinnostus Movea kohtaan ja kenelle sitä markkinoidaan?
3. Kun alkusuunnittelu on tehty huolellisesti, voimme lähteä muokkaamaan yhdessä Moven visiota, missiota, arvopohjaa ja yhteisiä sääntöjä. Näiden neuvotteluiden pohjalta luodaan **sääntöehdotus**, joka tietenkin hyväksytetään demokraattisesti kaikilla jäsenillä.
4. Seuraavaksi Movelle luodaan **strategia-asiakirja**. Paasivaaran (2011) mukaan verkoston strategiaa mietittäessä tulee välttää lyhyen tähtäimen tavoitteiden asettelua. Tämä sijaan tulee miettiä niitä linjauksia, jotka tulevat varmistamaan verkoston olemassaolon pitkällä tähtäimellä. Strategian suunnittelussa voi käyttää apuna esimerkiksi SWOT-analyysia, josta esimerkki taulukossa 1.

TAULUKKO 1. SWOT-analyysi Move-verkostosta sisältäen sen vahvuudet, mahdollisuudet, heikkoudet ja uhat.

5. Strategia-asiakirjan pohjalta luodaan verkoston **toimintasuunnitelma**. Toimintasuunnitelmassa asetetaan tavoitteet, osatavoitteet ja erilaiset keinot Moven toiminnalle. Tämän lisäksi Movelle tulee laatia **standardit** ja **arviointisuunnitelma**.
6. **Kokoustyöskentelyyn** olisi mielestäni hyvä asettaa säännöt, niin kuin Paasivaaran opinnäytetyössä todettiin. Säännöissä määriteltäisiin muun muassa se, millä kielellä kokouksissa puhutaan, kuinka tulkkaminen toteutetaan, kuinka puheenvuoroja pyydetään ja mikä on puheenvuorojen kesto.
7. Paasivaara (2001) suosittelee myös **osaamiskartoituksen** tekoa. Osaamiskartoituksessa kaikki jäsenyhdistykset haastateltaisiin yksittäin ja näissä haastatteluissa kerättäisiin tietoa yhdistyksen toiminnasta, periaatteista, tavoista, osaamisesta sekä ongelma- ja kehittämiskohdista. Yhtenä työkaluna osaamiskartoituksen teossa voi käyttää *taulukointia* (H. Anttila, A. Leppänen, henkilökohtainen tiedonanto 25.1.2018). Taulukointia voi käyttää

apuna myös esimerkiksi jäsenyhdistysten projektien kartoittamisessa. Verkoston raportoinnin suhteen Paasivaara suosittelee, että siitä vastaisi yksi ja sama henkilö, jotta raportointi pysyisi mahdollisemman selkeänä ja ymmärrettävänä. (2011, 64, 68).

TAULUKKO 2. Esimerkkitaulukointi Move-verkoston eri jäsenien osaamisesta.

Vahvuudet/Osaaminen	PYR	MONI RY	WARI RY	GLORIA RY	MOSAIIKKI RY
Kokemusasiantuntijuus	X				
Viestintätaidot					X
Hankeosaaminen		X			
Yksilöneuvonta				X	
Yhteistyöverkostot			X		

SANOISTA VERKOSTOIKSI

Tämän esiselvitysraportin tehtävänä oli luoda katsaus maahanmuuttajien yhdistyskenttään sekä niiden vaikutusmahdollisuuksiin. Painopisteenä oli maahanmuuttajajärjestöjen oma kokemus osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista.

Lukemani aineiston perusteella Moven kaltaiselle verkostolle on tarvetta ja tämä tarve tulee vain kasvamaan tulevaisuudessa. Yhdistämällä voimansa maahanmuuttajayhdistyksillä on mahdollisuus parantaa toimintansa laatua ja vaikuttaa paremmin ja suuremmalla volyymilla maahanmuuttajien elämää suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ja lopuksi, tärkeintä hyvässä verkostossa on 1) viestintä, 2) viestintä ja 3) viestintä. Viestinnän tulee toimia niin yhdistyksien sisällä kuin välilläkin. Sen tulee toimia Movesta sen jäsenille ja jäseniltä Moveen. Maahanmuuttajayhdistysten toiminnan kehittämiseen tarvitsemme sekä toisiamme että myös verkoston ulkopuolisia kumppaneitamme.

LIITTEET

LIITE 1.

MOVE – MONIKULTTUURISTEN JÄRJESTÖJEN JA KOTOUTUMISTYÖN VERKOSTO

Move- verkoston tavoitteet ovat 1. Lisätä maahanmuuttajien osallisuutta heitä koskevassa päätöksenteossa ja olla yhteisen äänen kokoava verkosto. 2. Yhdenvertaisuuden edistäminen lisäämällä maahanmuuttajien tietoa yhteiskunnallisista asioista. 3. Järjestöjen keskinäisen yhteistyön vahvistaminen sekä toiminnan tukeminen. 4. Muunmaalaisten ja vähemmistöryhmien ottaminen mukaan suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseen. Moven visiona on uuden kunnan ja maakunnan neuvottelukumppanina toimiminen.

Move on järjestöjen sekä yksittäisten henkilöiden yhteinen foorumi, jonka tapaamiset ovat kaikille avoimia. Tapaamisten tarkoituksena on toimia kumppanuuspöytänä, jossa kaikki osallistujat ovat tasavertaisessa asemassa. Movellet on tarkoituksena valita työryhmä, joka vie verkoston asioita eteenpäin käytännön tasolla.

Move-verkoston toteutumiseen tarvitaan Keski-Suomen monikulttuuristen järjestöjen tasavertaista yhteistyötä, jotta maahanmuuttajien ääni saadaan kuuluviin. Monikulttuuristen järjestöjen yhteinen ääni toimii kaiuttimena kunnan ja valtion suuntaan.

MOVE-KYSELY: Tiivistelmä vastauksista

Move-kyselyyn vastasi 28 henkilöä, 21 eri maahanmuuttajajärjestöstä.

Järjestöistä 20 teki tällä hetkellä **yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa**. Osa näistä järjestöistä toimi yhdessä esimerkiksi erilaisten monikulttuuristen ja rasismien vastaisten tapahtumien osalta. Yksi järjestöistä sanoi auttavansa muita järjestöjä rahoituksen hakemisessa ja palvelujen kehittämisessä.

Kaikki vastaajat kokivat, että **monikulttuuristen järjestöjen välinen yhteistyö on tärkeää**. Hyviksi puoliksi yhteistyössä nähtiin päällekkäisyyksien estäminen ja resurssien yhdistäminen. Tuotiin esille, että kotoutuminen paranee ja syrjäytyminen estyy luotettavien järjestöjen kautta. Tärkeäksi nähtiin myös yhteinen viestintä ja vaikuttaminen – yhteisen äänen löytäminen. Yksi vastaajista mainitsi, että tällä hetkellä maahanmuuttajajärjestöjen kesken ei löydy yhteistä tahtoa. Tiedonvälitys ja maahanmuuttajajärjestöiltä tulevat yhteiset lausunnot katsottiin tarpeelliseksi. Koettiin että yhdessä saataisiin enemmän vaikuttavuutta. Monikulttuuristen järjestöjen välisen yhteistyön katsottiin myös ehkäisevän palveluun jääviä aukkoja. Yhteistyön nähtiin saavuttavan enemmän ihmisiä ja monipuolistavan palveluita. Monissa vastauksissa tuli ilmi, että yhteistyö vähentäisi yksittäisten järjestöjen kuormaa, mahdollistaisi tehtävien kuin myös tietotaidon jakamisen järjestöjen kesken.

17 vastaajista kertoi **järjestönsä kuuluvan johonkin verkostoon**. Järjestöareena mainittiin muutaman kerran ja myös ETNO tuli ilmi. Myös Wariin kuulumisen tuli muutaman kerran esiin. Yksi vastaajista sanoi, ettei tiedä varmasti, mutta uskoo että heidän järjestönsä kuuluu joihinkin verkostoihin. Osa teki yhteistyötä omaan kohderyhmäänsä kuuluvien järjestöjen kanssa.

Kaikki vastaajat kokivat Move-verkoston luomisen tarpeelliseksi. Tärkeänä kuitenkin pidettiin, että mukaan saa tarpeeksi järjestöjä ja päällekkäisyyksiä esim Warin kanssa vältettäisiin. Joillekin Warin rooli oli epäselvä. Useampi vastanneista näki Moven tarpeelliseksi tiedonjakamisen näkökulmasta. Ongelmaksi tämänkaltaisille verkostoille nähtiin se, että niissä ei ole ollut tarpeeksi maahanmuuttajataustaisia jäseniä, vaan jäsenistö on koostunut lähinnä kantasuomalaisista. Koettiin että maahanmuuttajien ääni ei näin ollen ole tullut kuulluksi.

Maahanmuuttajien oma osallistuminen ja aktivoiminen yhdistystoimintaan oli tärkeää. Koettiin myös, että järjestöjen pitäisi viestiä keskenään kotouttamiseen liittyvistä ongelmista ja tuoda viestiä avoimesti ilmi kunnan suuntaan.

Suurin osa vastaajista sanoi olevansa kiinnostunut olemaan mukana Move-yhteistyöverkoston luomisessa.

Suurimmiksi esteiksi osallistumiselle nimettiin kiire ja ajanpuute johtuen niin henkilökohtaisista syistä kuin järjestön työtilanteestakin. Yksi henkilö mainitsi suoraan ongelmaksi, että vasteena on kilpailuhenki kentällä vaikka olisikin itse kiinnostunut osallistumaan verkoston luomiseen.

Vastaajien kesken **eniten haluttiin vaikuttaa** koulutus- ja työllisyystilanteeseen (koulutus 22 henkilöä ja työllisyys 21 henkilöä). 14 vastaajista halusi mahdollisuuden vaikuttaa Suomen kotoutumislakiin. Tärkeimmiksi päämääriksi mainittiin monikulttuurisuuden ymmärtäminen ja hyväksyminen sekä rasismien vastainen työ. Myös arjenhallinta, vapaa-ajan toimintaa ja maahanmuuttajien osallisuutta haluttiin lisätä. Yksi järjestöistä halusi tuoda ilmi maaseudun monikulttuuriset järjestöt ja niiden asettuminen mukaan kylätoimintaan voimavarana. Myös Paloma-toimintaan haluttiin kiinnittää huomiota. Paloma-toiminta keskittyy 55+ vuotiaiden ikämaahanmuuttajien hyvinvoinnin edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

13 vastaajista koki saavansa tarpeeksi tietoa vaikuttamismahdollisuuksistaan ja vastaavasti 15 vastanneista koki ettei saa tarpeeksi tietoa.

Osa vastanneista koki, että vaikutusmahdollisuudet olivat hyvät joko oman järjestön toiminnan taikka omien yhteistyöverkostojensa kautta. Tiedonpuute koettiin ongelmalliseksi ja yksi vastaajista sanoi, että maahanmuuttajajärjestöjen vaikuttamismahdollisuudet ovat suhteellisesti pienet. Selventävän kokonaisvaltaisen listauksen puuttuminen koettiin vaikeaksi. Yksi vastaajista kiinnitti huomiota maahanmuuttajajärjestö-kentän hajanaisuuteen ja siihen ettei se ole koordinoitu.

LÄHTEET

Bergqvist S; Karstinen E; Miettinen A. 2018. Raportti – Kehittämistyön menetelmät 2, Humak, Kansalaistyön ja nuorisotyön ko.

Hautala, M. 2017. Maahanmuuttajien osallisuus Jyväskylässä. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradututkielma.

Paasivaara, V-M. 2011. Projektista kohti toimivaa organisaatiota - Moniheli-projektin ulkoinen arviointi. HUMAK.

Pyykkönen, M. 2007. Järjestäytyvät diasporat – Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylä University Printing House. Jyväskylä.

Seppälä, M. 2013. Maahanmuuttajakattojärjestöt yhteiskunnallisina vaikuttajina – Järjestöjen kokemukset vaikutusmahdollisuuksistaan. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradututkielma.

Seppänen, K. 2010. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Zakeri, M. & Tuunainen, M. (toim.). 2007. Osaamisen poluilla- maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Paintmedia. Helsinki.